

BUDA-PESTA

25 Iunie st. v.
7 Iuliu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 47.

ANULU XIV.
1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Consideratiuni ortografice.

(Urmare.)

În fine sè vedemu, indemniseza-se ei cum-
va prin ratiuni estetice?

Ortograf'ia e costumulu limbei, — si ori
ce omu de buna cuviintia, când se arata la
lume, se presintéza în vestminte câtu se pôte
mai curate si mai potrivite caracterului seu
nationalu.

Sè luàm u acum o carte românesca cu or-
tografia curatu etimologica si sè o punemu
lânga un'a latina, italiana, francesca, spaniôla
etc. si tóta lumea va dice: ast'a e ortografia
româna, curata, frumoasa, estetica!

Apoi iea cineva o carte românesca scrisa
cu tôte apertinentiele si impertinentiele fone-
tice, cu córne si còde cá unu dobitocu, muti-
lata în formele sale de derivatiune si flexiune,
si o pune lânga o carte cehica, slovaca séu
hrovata cu semnele cele multe fonetice, — si
prim'a impressiune va face pe ori si cine sè
créda, cá limb'a aceea înca e vr'unu dialectu
slavicu séu celu pucinu unu conglomeratu, o
cârpitura din tôte limbele. Unu costum u câr-
pitu cu totu felu de petece, si plinu de tôte
góngele!

Apoi — rogu-ve! unu cuvêntu cá „înva-
tați“, — „înștiințati“, — „împartașeste“ etc.
nu dau icón'a unei nuiele muiate în cleiu,

pe care s'au prinsu de tôte pârțile o suma-
tenia de musce? Si cuvintele cele ismenite, cá:
credința, preț, foia, rație, nație, Cluj, Blaj,
Raț etc. — óre nu se infaciseza ca nisce fe-
tiori voinici, înalti, frumosi, carora înse tur-
cii li-au taiatu nasulu si urechile?

Mi-aducu aminte de o femeia din Bra-
siovu, cu numele *Bolond Zszusa*, càreia i cadiu-
se nasulu, dar își impodobiá capulu cá o Me-
dusa cu totu felulu de pene si pantlici culese
de prin gunóie, si-apoi dicea, cá ea e impera-
tes'a imperateselor.

Éca partea estetica a ortografiei fonetice
— cu córne si còde!

Dar fonetistii mai au si unele nedumeriri
speciale în contra ortografiei etimologice. Sè
vedemu, ce valóre mai au si aceste?

Fonetistii asiá credu — séu mai bine di-
cându — se facu a crede: „cà regulele stabile
de etimologisti pentru regularca sunetelor, nu sânt
stabile si generale, — pentru cà se afla multe cu-
vinte, ce nu încapu între cadrele acestor regule“
etc. — De aci apoi ei facu conclusiunea, cá
pentru vindecarea acestor rele trebuie introdu-
sa ortograf'ia doftorului *Eisenbart*, care vindeca
maselele cu pistolulu — *nach seiner Art!*

Noi, esaminându tôte acele esemple, ce

le-au adunatu fonetistii pentru ilustrarea asertelor lor, amu aflatu, că cea mai mare parte a lor se reduce la cuvinte straine, la neologismi nenaturalisati, la forme stricate, si la pronunçiari falsificate; — iera în câtu în acele esceptiuni s'aru aflá si cuvinte curatu române, — ele sânt fôrte pucine.

Ce se atinge acum de cuvintele straine, — apoi dóra nu voru vré fonetistii sè întocmimu ortografí'a nóstra româna dupa gustulu strai- nilor. Ce figura comica ar mai face unu românu îmbracatu cu camésia, cu cióreci albi, incinsu cu sierpariu si încaltiatu cu opinci — care apoi ar mai luá pe sine si unu fracu negru si unu cilindru înaltu de celu mai nou fa- sonu?

Totu aceea se póte dice si de neologismi, — cari pâna atunci, pâna când nu se acom- déza tuturor însusírilor limbei nóstre natio- nale, remânu cuvinte straine, forme stricate, — supuse si la pronunçiari false, — pe cari apoi nici fonetistii nu le potu regulá cu tóta escamoterí'a lor fonetica, — fâra d'a stricá si ce e alu nostru curatu si bunu. Asi vré sè vedu eu, cum scriu fonetistii cu ortografí'a lor : *Gyöngyös, gyönyörűség* etc.

Nu remâne asiá dara — dupa mintea cea sânetósa — alt'a, decâtu a ne întocmí regulele ortografice dupa natur'a limbei nóstre, — si apoi a supune cuvintele adoptate la aceste re- gule de ortografia si pronunçiare, — iera cele straine a le lasá în voi'a jurisdictiunei lor or- tografice. D. e. dupa cum amu facutu si amu pronunçiatu din *plecatu = plecatiune*, si nu „plecátiune“ seu „plecátie“ — asiá vom sub- ordiná acestei regule stabile si generale si cu- vintele *deputatu — deputatiune*, si nu „deputá- tiune“, „deputátie“, cu atâtu mai pucinu dupa form'a cea falsa ce esista nîmai la slavi : *de- putacije* etc.

În fine, ce se atinge de acele cuvinte, cari fiindu curatu române, séu deja naturali- sate, fâra d'a se supune regulei generale, — apoi de aci nu urméza, că déca si-a perdutu o vulpe cód'a, apoi tóte vulpile sè-si taia codile. — Aceste cuvinte vor fi tractate cá esceptiuni, iera nu că modeluri pentru întocmirea orto- grafica a limbei.

În tóte limbele casurile cele mai multe, cari se grupéza pe lângá unu principiu, dau regul'a generala, iera cele mai pucine — facu esceptiunea.

Natur'a cea musicala a limbei nóstre ni-a dictatu regulele simfonice, dupa cari trebuie sè

se întocmésca si pronunçierea, si prin urmare si ortografí'a cuvintelor române.

Un'a dintre aceste regule simfonice e : că accentuarea cuvântului cade totu-de-una pe si- laba penultima d. e. *sápu — sapáre — sapatúra* etc. — Esceptiune dela regul'a asta se arata numai atunci, déca ultim'a silaba se contrage în cea penultima, — in casulu acest'a accen- tulu naturalminte remâne pe ultim'a d. e. a *sapá(re)*; — apoi déca ultim'a se derivéza într' unu sufixu de dóue silabe scurte, — in care casu accentuarea remâne înderetu pe penulti- m'a, d. e. *sapássemu, pépine* etc.¹¹⁾

Sè ilustrâmu acum acésta regula eufoni- ca a limbei române cu formul'a : () () — () , — si vom aflá într'êns'a chei'a de pronunçiare si fâra de semnele fonetice — numai din lo- culu, ce-lu cuprinde respectiv'a vocala. — Asiá vocal'a *a* va suná deschisu ca *á* îndata ce vine la locul de accentuare, — la din contra su- netulu ei se închide cá „ă.“ — D. e.

()	()	—	()	
			bá . . tu	
	bă . .	tú . .	tū . .	tū
bă . .	tă . .	tú . .	ră	
	bă . .	tú . .	(ra)	

Asiá vediându, că din cuvântulu *batatura* nici unu *a* nu cade la locul penultimu accen- tuatu, lesne vomu scí, că tustrei *a* din elu au sunetulu scurtu alu lui „ă“, — si sciindu oda- ta acésta regula, nu mai e trebuintia, cá ceti- toriulu sè fia condusu de fintiele codate si cornute.

Sub asemene înriurintia cadu multu pu- cinu si celelalte vocale; de si la aceste varia- tiunea simfonica e mai pucinu simtîbila. D. e. vocal'a *o* când cade de sub accentu trece bucu- rosu în sunetulu lui *u* etc. D. e.

()	()	—	()	
			po . . tu	
	pu . .	tu . .	tu	
	pu . .	té . .	re etc.	

Combinându ambele aceste forme eufoni- ce, ne putemu esplicá îndata, pentru ce *o* din cuvântulu *potu* are trei sunete : *potu, póte* si *putere*, etc.

Alt'a însusire simfonica a limbei române conditionéza regul'a, că literile precedente se influintiéza în pronunçierea lor prin cele ur- matóre. Asiá d. e. vocalele *e* si *o* se deschidu îndata ce urméza în silab'a urmatórea o vocala

¹¹⁾ Vedi mai pe largu în „Die rumänische Amtssprache“ von I. Puscariu, Hermannstadt. 1860 u. 1864.

deschisa, si îndata ce se schimba ast'a într'una mai închisa, se închide si cea precedente. D. e. începutu, începă, totu, tóta etc. — lucratoru, lucrătoria etc. — Asiá vocalele *a* înainte de *n, mb* si *mp* se pronuncia mai cu sama nasalu, (o însusire, ce s'a pastratu si la francezi, de si sub alta forma.) D. e. câmpu, fênu etc. Asemene e trece ori în *e* ori în *i* : fênu, vine, dupa cum se înfluientiéza prin vocal'a subsecinte; iéra *o* trece bucurosu în *u*, d. e. bunu, punu etc.

Consonantele *c* si *g* se immóia îndata ce li urméza unu *e* si *i* : facu — faci, fugu — fugi, — si déca dupa *i* mai urméza si unu *e* subtieza pe *c* si mai tare, d. e. acie, facie, ghiacie etc., iéra déca lui *ci* i premerge unu *s* — se ingrósia apropiându-se de sonulu lui *t*, crescu — cresci — cresce. etc.

Vocalele *d, s, t*, înainte de semi — *i* trecu în siueratorie, credu — credi, frumosu — frumosi, frate — frati etc.; iéra cu sufixele *iune* si *iosu* se apropia de tonulu lui *c* : întieptiune, putintiosu etc.

Aste tóte sînt însusiri ale limbei cari se reguléza prin norme gramaticale sistematice, iéra nu prin împunsetur'a córnelor séu cu lo-virea códelor fonetice.

Regulându asiá dara pronunsierea si ortografí'a româna pe bas'a acestoru principie eufonice, — trebuie si cuvintele ce le adoptâmu sè le asimilâmu acestor însusiri; cà altu-cum voru remâné straine, si cá atari n'au dreptulu d'a-si arogá comoditatea ariciului în cuibulu celu ospitalu alu sobolului.

Sè punemu acum sub cumpena si mesur'a formelor nóstre eufonice ori ce cuvêntu strainu séu neologu, si déca vremu sè-i dàmu dreptulu cetatienescu românu, va trebui a se supune acelor forme. D. e.

))	—)
	mă	. sli	. . nă
gră	. . mă	. ti	. . cu ¹²⁾
	frum	. sé	. . tia
		fór	. . ma etc.

asiá : *temperamêntu* cá si *pamêntu*, — *recomându* cá si *chiamându* etc.

Concedemu si noi, cà tóte aceste însusiri caracteristice ale limbei nóstre au si esceptiunile sale. Dar — repetimu, cà si la noi — cá în tóte limbele — esceptiunile trebuie tractate si regulate cá atari — prin statuirii lexicale si gramaticale.

Asiá unde *a* cadîndu sub accentu totusi

¹²⁾ Vorniculu Jordache Golescu în gramatic'a sa dela a 1840 scrie : „Canóne Grămăticesci“ (cu cirile.)

mai pastréza sunetulu obtusu, precum e la pluralele feminine în *àri, àti, àrti, ài* etc. d. e. cantàri, cetàti, pàrti, cài etc., asemene si dativulu pronominalu : cutàruí, atàruí, — apoi unele anumite forme de conjugatiune, precum sînt : cautàmu, sè cautàmu, contà, fà, dà etc. — i se aplica accentulu obtusu.

Spre deosebirea lui *a* nasalu de celu nenasalu precum e : Românú si Romanu, pagânu si ciocanu, etc. apoi la cuvintele unde perdiëndu-se *n* totusi s'a pastratu sonulu nasalu, precum e : atàtu, cātu etc. déca tocmai e trebuintia neaparata, luàmú refugiulu la circumflexulu nasalu si pacea e gata, — la congresulu din Berlin pentru aceea nu vom recurge; — de si ar fi tare de doritu, cá acestu sunetu, care si pâna acum a perdutu multu din întensitatea sa ¹³⁾ — sè nu se mai marceze, cá asiá cu incetulu sè se si pérda cu totulu. — Francesii, de si au unu asemene sonu nasalu, ilu pronuncia, dar nu-lu insemnéza.

Latinii, — cá sè scape de sunetulu nasalu, — duplicau pe *n*, ceea ce amu puté face si noi d. e. annu si ânelu, — manna si mâna, — canna si câne, — stanna si stâna, — ciocannu si pagânu etc.

Din tóte aceste fonetistii potu luá convingere, cà ortografí'a româna avêndu bas'a sa numai pe accentuare, tóte esceptiunile se potu regulá prin semnele de accentuare, cari sînt mai pucine, si facu de prisosu tóte semnele fonetice cele multe, obositorie, si nepotrivite cu natur'a limbelor romanice.

Carturarii nostri cei betrâni — se vedu — cà au cuprinsu mai bine ponderositatea accentuàrii în limb'a româna, când la tiparirea càrtilor bisericesci la totu cuvêntulu au marcatu accentuarea cu semnu apertu; asiá d. e. *Dómne strigát-amu càtra tine, aúdi-me Dómne!*

Si bine ar fi fostu déca ne-amu fi tiêntu strinsu de acestu modu de scriere cu semnele tonice ale betrânilor nostri, — atunci amu fi fost scutiti d'a audí prin bisericile nóstre niscari cântàri dupa notele fonetice, cá si cari numai la ânimalele cornute si codate le-ai mai puté audi!

(Va urmá.)

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

Uniculu defectu a lui Teodosiu erá, cà nu putea sè lucre ceva neatêrnatu. Nu e vin'a lui. N'a avutu

¹³⁾ Asiá betrâni scriau (cu cirile) sâmântiá, sâmânturá etc.

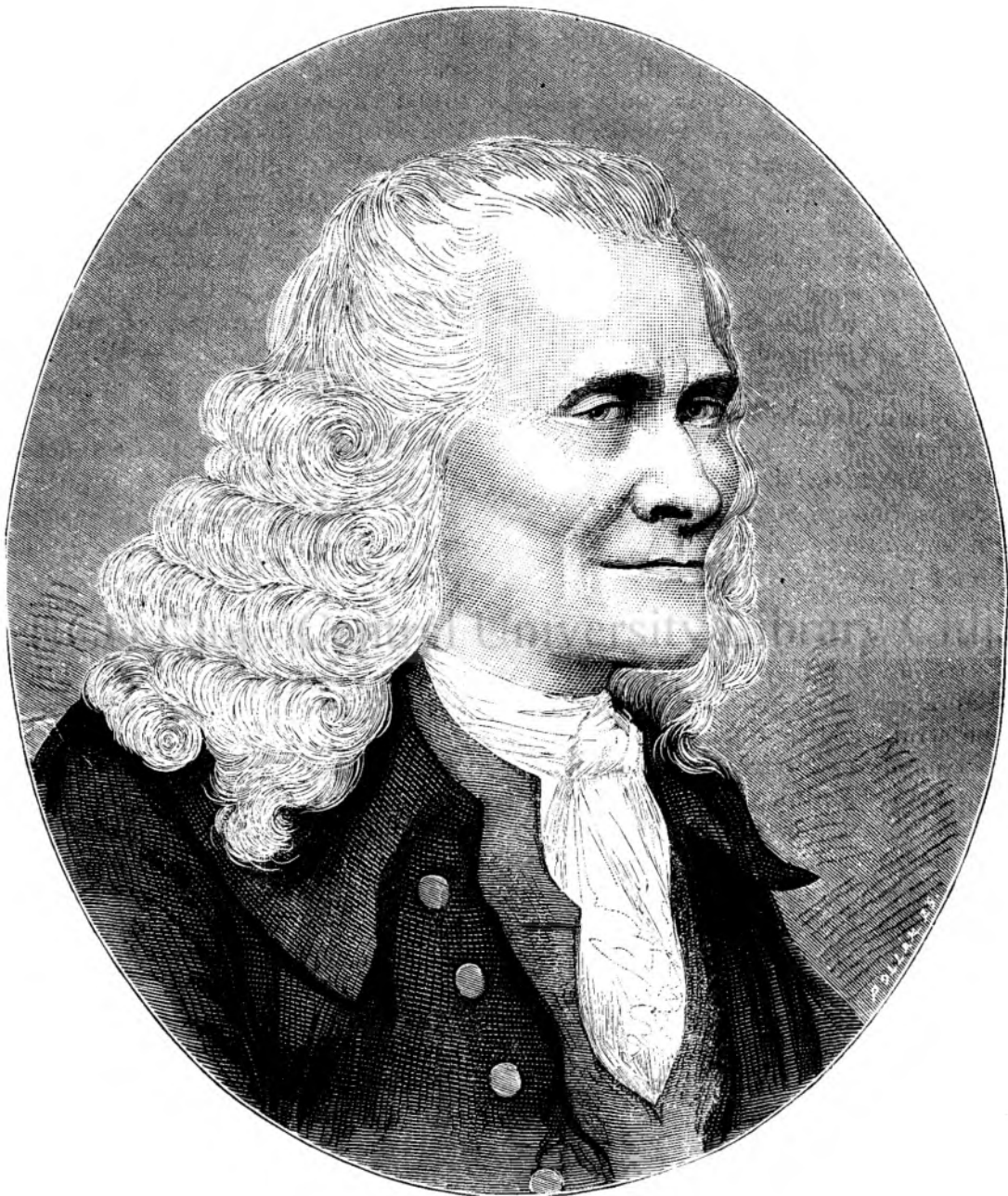
tata, lângă care sè se fi crescutu barbatesce. Pulcheria grigiă de elu că cea mai buna mama. În totu loculu i-ar fi statu la spate, i-ar fi statu înainte, sè-lu apere sè nu-lu atingă nici unu reu. Asiă înse nu se otiiescu barbatii. Dar nici pe Pulcheria nu o vinovătimu. Ea n'a pututu mai multu decâtu o femeia.

Dar unu unicu defectu avea si Atenais-Eudoxia, contrastulu lui Teodosiu. Ea, fără mama, de micuță

— Tu suferi, iubitu meu! — ar fi dîsu ea ca-
tra Teodosiu, — spune-mi secretulu ânimei tale!

Si Teodosiu n'ar fi pututu resiste sè nu-i spuna.
Si ce bine eră deca i spunea!

Dar nu putemu inculpă nici pe ea. Ea a crescutu fără mama, si n'a avutu ocașiune sè adopteze acele caractere femeiesci, ce pe femeia o facu adeverata soția.

Voltaire.

s'a crescutu — lângă tata seu — barbatesce. Ea a avutu trebuința de asiă numitulu ingeniu muierescu, care numai dela mama pôte sè învetie o copila.

Acestu ingeniu muierescu a lipsitu la Atenais-Eudoxia.

Déca îl avea, atunci putea îndata sè petrunda ânim'a barbatului; din purtarea lui neîndatinata trebuiă sè véda durerea lui.

Ea eră filosofa, si înaintându în etate, deveni totu mai seriósă.

Creșcerea unilaterală denaturéza, éra nu eman-
cipéza femeia.

Teodosiu de astadata s'a întorsu liniscitu în des-
partământulu seu.

(Va urmă.)

Georgiu Traila.

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	25	7	F. 3 d. R. c. m. Fevronia.
Luni	26	8	cc. pp. David, Antion, Ioan Goției.
Marti	27	9	c. p. Sampson, s. m. Anect.
Mercuri	28	10	ad. rel. ss. Cir, Ioan. s. m. Papia.
Joi	29	11	ss. ap. Petru si Paul.
Vineri	30	12	adun. ss. 12 apost. s. m. Meliton.
Samb.	1	13	ss. mm. Cosma si Damian din Roma.

Dela espositiunea universală.

Paris 1 iulie.

În momintele în cari scriu aceste sîre, totu Parisulu se afla sub impresiunea unui entusiasmu mare. Eri se tînu acea mare serbare a espositiunii, pentru care statulu a votatu nu mai pucinu decâtu 500,000 franci. O jumetate de milionu pentru lumina electrică, pentru lampiune colorate, — asîă ceva numai orasiulu miliardelor pôte sê face. Si totusi acêst'a suma înca nu fu de ajunsu, spre a fi pututu dá acelei serbări tota pomp'a. Primarii diferitelor despartiaminte ale Parisului mai invitara si publiculu la contribuiuri.

Locurile de frunte unde se estinse splendorea acestei serbări, fure gradinele Tuilerilor, câmpii eliseici, arculu de triumfu, avenue du bois de Boulogne. Acêsta promenada marétia, cam de 4 kilometre lunga, se ilumină splendidu. În deosebi padurea de la Boulogne fu minunata, acêst'a acuma se ilumină pentru prim'a-óra. 100,000 de lampe se aninara pe arbori, 30,000 de pocale colorate se asiedîara pe pamêntu, 32,000 de focuri electrice reversau lucorea lor spre padure si insulele sale.

Pe ambele lacuri ale acestei paduri se miscara sute de luntritie iluminate, dintre cari pe doue se aflau si câte o banda militara. Avenue du Bois de Boulogne, care conduce din padure pâna la arculu de Triumfu, fu iluminata cu 220 lampe cu corone, din cari fia-care avea câte 200 de flacare.

Câmpii eliseici fure decorati cu ghirlande, cu pocale colorate, si cu lampe cu corone. O astfel de decoratiune nu s'a vediutu de multu, de pe timpulu lui Napoleon.

Gradinele Tuilerilor înnotau în o adevărata mare de focuri. La finea aleului mare, care conduce la ruinele castelului, s'a facutu o estrada, unde 600 de musicanti si cântareti dadura unu concertu.

Statulu ilumină asemene si piatîa Italiei si piatîa tronului, cari erau fôrte admirabile si atrageau mii si mii de privitori.

Patru focuri artificiose se arangiara, unulu pe Montmartre, alu doile la barier'a tronului, alu treile în piatîa Italiei si alu patrale în bois de Boulogne. Trocadero si câmpulu lui Marte asemene luara parte la iluminatiune; acolo jucara focurile electrice rolulu celu mai mare.

Tôte edificiiile statului si ale orasiului fure splendidu iluminate; fia-care arondissementu alu Parisului mai avu înca si serbarea sa speciala, apoi si particularii contribuiura la innaltierea acestei festivitati, astfel apoi numai pucine case mai remasera cari n'au fost iluminate si decorate cu stindarde.

Contribuirile particularilor pentru acêsta serbare înca fure enorme. Comerciantii din Palais Royal subscrisera 6000 de franci, pentru a se ilumina gradina aceleia. În mijloculu acelei gradini tota diu'a a cântatu o banda musicala.

În rue d'Angoulême s'a redicatu unu maretîu arcu de triumfu, pentru care locuitorii acelei strade conferira banii.

Numerulu stégurilor întrebuintiate cu ocasiunea acêst'a a fost colossalu. De si multe din ele au ramasu înca din 1 maiu, diu'a deschiderii espositiunii, totusi în fabricele din giurulu Parisului s'au mai facutu anume pentru acêsta ocasiune doue milioane de stéguri.

Serbarea a reesitu peste tota așteptarea. Tota diu'a undulă pe strade multimea de ômeni. Parisulu întregu fu decoratu admirabilu. Casele abiă se vedeau de multimea stégurilor, a lampelor si a insemnelor republicei.

Din provincia vinira doue-sute-de-mii de ômeni anume pentru acêsta festivitate. Deminéti'a la 3 ôre sosira cele din urma trenuri.

Tôte localurile publice fure închise, de la miédîadi chiar si post'a, si acêst'a numai corespundintilor de diuarie li mai stetea la dispositiune.

Toti, barbati si femei, îsi cumperara cocarde vênetu-albu-rosie, si le pusera pe peptu. Ensii-si parisienii spunu, că o serbatore atātu de grandiosa nu s'a mai serbatu în Paris. Serbarea acêst'a fu un'a dintre cele mai mari serbări internaționale ale pacci si ale bucuriei.

Saracii Parisului primira 200,000 fr. din fondurile statului, alte ajutore de la orasiu, si 20,000 dela ministrulu Dufaure.

Dar si uitasem de espositiune. Si ar fi fost o mare gresiela. Acolo s'a începutu serbarea. Peste nôpte s'a aredicatu în gradina espositiunii statulu republicei. Serbarea s'a începutu la 9 ôre deminéti'a cu desvelirea acesteia cu care ocasiune ministrulu de industria si comerciulu tînu o cuvântare.

Ensasi statulu, séu mai bine bust'a, e gigantica. Spre a puté face ideia de marimea ei, insemnu că numai capulu ei este de 30 urme innaltu, nasulu ei este atātu de mare că si unu omu crescutu frumosielu.

Si cu acêsta desvelire, facându-se formul'a oficiala, serbarea începù. Tota diu'a resună în tôte părțile : „Vive la republique!“

B.

Punciu dela Berlin.

Bietulu Gorciacoff o patî curios. Când sosi la congressulu din Berlin, se duse la Bismarck în visita.

Dupa ce petrecù câtu-va timpu acolo, se scolă sê se departeze, dar fiindu slabu din caus'a bólei sale, cadîu la pamêntu.

Vediéndu acêst'a cânele lui Bismarck, ce se afla totu cu stapânulu seu într'o odaia, sarî spre Gorciacoff si-lu apucă de peptu.

Îndesiertu strigă Bismarck, cânele nu lasă pe Gorciacoff. Se hatî apoi si elu de câne si numai cu mare truda il putù smulge din brațele lui Gorciacoff.

E de însemnatu, că numele cânelui e — „Sultan.“

Voltaire.

— La portretulu de pe pagin'a 304. —

La 30 maiu an. c. în Paris s'a serbatu a sut'a aniversaria a mortii lui Voltaire.

Este omu inteligentu, care sè nu cunósca acestu nume? Voltaire a fost unulu din ómenii cei mai cu spiritu ai Franciei, poetu si filosofu mare. Barbatu de litere, care a produsu unu efectu mare, si a fost multu admiratu si multu combatutu.

Nu se póte negá, cà marele spiritu alu lui Voltaire n'a fost lipsitu de gresieli. Sarcasmulu seu necrutiatu, care nu se sfiá a sbiciui rotu ce altii aveau sântu si vanitatea lui personala întunecau multu splendórea actiunilor sale. Cu tóte aceste ínse e constatatu, cà Voltaire, cà poetu, istoricu, satiricu si filosofu, cà ínvetiatu si polyhistor, a fost unu geniú universal.

Elu s'a nascutu la 21 nov. 1694 în Paris, si a muritu totu acolo la 30 maiu 1778. A studiatu în colegiulu jesuitilor, dar de acolo a esítu cu niste idei tocmai contrare celor propuse acolo. Aceste idei caracterisara apoi tóta activitatea lui literaria. Si le sustínù cu atát'a tarfia si verva, încátu contrarii lui îl numira ateistu.

Ast'a fu caus'a, cà dënsulu nici n'a pututu sîedé în orasiulu seu natalu. Atragëndu-si ur'a clerului, trebui sè parasésca Parisulu. Elu se duse la curtea lui Fridericu celu mare, mai apoi petrecù în Germani'a, Elvetia, unde se asiedia la Fernay. Aice petrecù elu dóue-díeci de ani, culmea renumelui seu, si numai la 1778 se rentórsa la Paris, cà sè asiste la represintarea piesei sale „Irina“, care facù unu efectu atátu de mare, încátu autorulu chiamatu înaintea rampelor, díse publiculu cu ochii ínundati de lacrimi: „Francesi, cu bucuri'a voiti sè me omoriti?“ Asiá se si întemplá. Emotiunea mare îl culcá în patu, si muri. Remasítiele lui pamëntesci astadi se afla în Panteon.

Dintre operile sale amintimu, tragediile: Oedipus, Alzir, Brutus, Zaire, Merope, Tancred, Semiramis, Mórtea lui Cesar, — romanurile: Zadig, Orfan'a de China, Candide, — lucrárilile istorice: Carol XII, istori'a Rusiei sub Petru celu mare, — scrierile filosofice: Epistole filosofice, Lexicon filosoficu, Filosofii'a istoriei, Esplicatiunea bibliei etc. Elu a produsu o nóua literatura, si spiritulu seu va traí în eternu.

Literatura si arti.

O importanta revista internationala a aparutu de curëndu sub titlulu de „Alianti'a Latina.“ Ea este redactata de membrii „Alouettei“ si contine articole de ale scriitorilor francesi, spanioli, italieni, romani etc. „Alianti'a Latina“ apare în Paris, cum si în Montpellier. Ea contine în primulü seu numeru din lun'a curenta junie urmatórele articole: „Alianti'a Latina“ de Mauro Macchi; „Idei'a Latina“ de L. — X. de Ricard; „Aubusson“ de Victor Balagner; „Bressinage“ d'Alauveto de A. Tavan; Los Tipos espanoles de Pompero Gener; „Un marquis republicain“ de Leon Cladel; „Practic'a moralei“ de Edmond Thiaudière; „Mân'a si degetulu“ de Robert Halt; „Nourul“ de Pouvillon; „Istorisiri poporale din Carcassonne“ de Olivier de Patariu; „A l'obro!“ de Jos.

Mayer; „Fragmente din istori'a Italiei“ de Gellion-Danglar; „Martirulu Gâstei“ de A. Poures; „Istori'a sentimentalá a timpului Maurilor“ de Emile Maison; „Cinci“ tragedia de Percy Shelley; „Las Casas“ de Huespedes Forteza; „Don Juan Benorio“ de Pi y Margall; „Note provinciále“ de Jules Laurens; „Cronica italiana“ de Patrizzi; „Cronica spaniola“ de J. — B. Euseáat; Bibliografii si poesii francesi, italiene, spaniole, provençale si langhedociene. Articolele în limbele straine cà acele a le dlor Balagner Pi y Margall, Forteza, etc. sânt însocite de o traductiune francesá.

Artistulu Mezetti, maiestru compositoru, membru alu academiéi filarmonice din Bologna, a compus musica pentru „Cânteculu Gintei Latine“ si a tramis'o poetulu la Mircesci, care i multíamesc prin o scrissóre, íncheiándu cà music'a „este scrisa într'unu modu largu, si va produce unu efectu mare, fiindu întonata de voci tari, cu acompaniarea orchestrei.“

Elevii scólei de musica si declamatiune din Bucuresci facura esamenu la 2 julie st. n. Cu acesta ocasiune se esecutá uvertur'a din „Prometeu“ de Beethoven, Romanti'a în fa pentru violina de acelasi, Concerte în la minore de Hummel, Nocturn'a pentru violoncelu de Golterman, Recitativu si arie din „Favorit'a“ de Donizetti, Legenda pentru violina de Wienawsky, Sextetu pentru instrumente de suflare de Mozart, Polones'a în bemol de Chopin, Meditatiune asupra preludiulu de Bach — Gounod, — si se jucá: Cinna, fragmente de Corneille, o scena din Hamlet, fragmentu din „Influinti'a morala“ de Sion, si unu monolog din Hernani de V. Hugo, tradusu de Eliade.

Regele Bavariei, precum se scie, este unu mare iubitoru de arti. Pentru teatru are o deosebita atractiune. I place ínse cà sè fia singuru la teatru. Elu se asíeza în logia precisu la 7 óre, neínsocitu de nimene, si în tóta sal'a nu se afla unu sufletu de omu afara de elu, cu tóte aceste teatrulu e splendidu iluminatu, si artistii jóca întocmai cà la ori care represintatiune.

Biserica si scóla.

Parastase pentru Siaguna. Aflámu din „Telegrafulu Románu“, cà în biserica gr. or. din cetatea Sibíiului s'a celebratu la 28 junie st. n. unu parastas solemnu în memori'a fericitulu archiereu Andreiu br. de Siaguna. A pontificatu énsusi Esc. Sa PrSS. archiepiscopu si mitropolitu Miron Roman. La acesta solenitate, afara de unu numeru mare de credintiosi, au luat parte si dnii asessori din Ungaria si Banatu ai consistoriulu mitropolitau, cari se afla la sesiune. Dumineca, în 30 junie, asemenea parastas s'a serbatu si la Resínari — unde e inmorméntatu Siaguna — sub pontificarea Esc. Sale P. mitropolitu Miron Roman, cântându chorulu clericilor o parte a liturghiei, iera cealalta parte chorulu compusu din domni si dómne din Sibíiu.

În institutulu Andreianu pedagogico-teologicu gr. or. din Sibíiu esamenele începura la 1 julie st. n. si vor durá pâna la 11 julie st. n., când anulu școlaru se va íncheiá cu solenitatea îndatinata.

Scolile din Beiusiu íncheiara anulu școlaru la finea lunei trecute. Esamenele de maturitate se tînura în 18 si 19 junie; maturisántii au fost 22, din cari doi

se retrasera, 2 ênsi primira calculi de „eximio modo“, ér ceialalti au esítu maturi.

Gimnasiulu din Giurgiu a suferitu fôrte multu de bombardãrele din anulu trecutú ale artileriei turcesci din Rusciucu. Camer'a a votatu dar 25,000 lei pentru restaurarea edificiului gimnasialu.

Scoli române în Bulgaria. Camer'a României a votatu unu creditu de 10,000 lei pentru înființierea de școli române în comunele de peste Dunare si subvenționarea celei din Turtucaia.

In America statulu nu se îngrigesce multu de invetiãmântulu superioru, ci mai tôte institutetele sânt fondate de particulari. Astfel Vanderbilt, omu esítu din poporu, fondã o mare universitate în statulu Tennessee, Vassat — unu beraru — darui tóta averea sa pentru înființierea unui colegiu destinatu educațiunii fetelor, — Erra Corwill fondã o mare școlã científica, ce l'a costatu aprópe unu milion de dolari, — Stevens stabili o școlã de tehnologiã.

Societati si institute.

Asociațiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romãnu va tiné adunarea sa generala în anulu acest'a în opidulu Sîmleu in Selagiu. Adunarea se va deschide la 4 augustu st. n. Doritorii de a luã parte la acésta adunare sânt poftiti a se însciinția la presiedintele comitetului arangiatoru, Rds. D. Alimpiu Barbuloviciu vicariu în Sîmleu, spre a se puté face pregatirile necesarie în privinti'a cuartirelor.

Adunarea din Sîmleu promite a fi interessanta. Comitetulu arangiatoru a luatú tôte messurile pentru înlesnirea comodității caletorilor. Spre a puté realizã mai cu successu intentiunile sale, róga pe participanti a semnalã totu-odata si lini'a pe care voiescu sè caletorésca: Clusiu-Ciucea, Careii-Sîmleu, ori Oradea-Ciucea-Sîmleu, Zelau-Sîmleu, séu Oradea-Sîmleu? Si în specialu, cei ce vor caletori pe calea ferata, sânt invitati a indicã si trenulu cu care vor sosí, cá la gara sè-i póta așteptã trassure de ajunsu.

Spre orientarea caletorilor cari vor merge pe calea ferata la adunarea din Sîmleu, se aduce la cunosciinția, cá trenulu Clusiu-Ciucea sosesc la Ciucea la 8 óre deminét'i'a, ér celu de catra Oradea-Ciucea la 11 óre totu deminét'i'a.

Primirea la Ciucea. Este de doritu, cá toti óspetii, cari vor caletori pe calea ferata la adunarea din Sîmleu, sè-si întocmésca asiã caletori'a, cá pe diu'a de 3 augustu cu trenulu de deminét'ia negresítu sè sosésca la Ciucea, unde i va așteptã comisiunea de primire, in frunte cu dlu proprietaru Georgiu Popu. La diu' contra comisiunea nu va garantã despre carausia.

Primirea în Sîmleu. Comitetulu centralu alu Asociatiunii transilvane si membrii adunati din tôte partile la adunarea generala, vor fi bineventati în 3 augustu sér'a la 8 óre în piati'a opidului Sîmleu, de catra comitetulu arangiatoru.

Deschiderea adunãrii din Sîmleu. Diu'a de 4 augustu fiindu o di de dumineca, ântãiu se va serbã serviciulu divin, la care vor asistã toti membrii, — apoi se va deschide adunarea generala.

Ce e nou ?

Maj. Sa regele s'a rentorsu la Viena. Pe timpulu petrecerii sale în Budapęsta acordã mai multe audientie, presidiã la unu consiliu ministerialu, facú

visita archiducelui Iosifu pe insul'a Margaretei, si tinú o mare revista militaria pe câmpulu de sub cetatea Budei numitu „câmpulu de sânge.“ Regele a îndreptatu ministrului Tisza unu biletu de mâna, în care si-a esprimatu recunosciinț'a si multãmít'a caldurósa, atãtu presiedintelui cabinetului, câtu si colegilor sei ministrii, pentru zelulu lor patrioticu la deslegarea cestiunii de invoiéla cu Austria. Ministrii multãmira în corpore Maj. Sale pentru acésta recunosciinț'a.

Diet'a e convocata éراسi. Maj. Sa regele a convocatú diet'a tierii pe 17 octomvre. Alegerile viitóre sânt ordonate pe 5—14 augustu.

Miscãrile electorale s'au începutu si în cercurile electorale române, dar inca numai în câteva s'au stabilitu candidaturile. Dupa ce vom primí sciri positive, le vom impartesi.

Congressulu din Berlin a ascultatú si pe represintantii româniei, apoi a vorbitu Suvaloff, si s'a decisu cá Basarabi'a sè se retrocedeze Russiei pâna la Chilia; Români'a va primí Dobrugea si o parte din Bulgaria, la miédiadi — din colo de valea lui Traianu — pâna la Mangalia, la apusu — din colo de Rahova — pâna catra Silistria, adeca mai multu decâtu ce i oferise Russi'a.

Schimbãri în ministeriulu ungurescu. Maj. Sa regele a primitu dimissiunea ministrului Béla Perczel, si — în considerarea meritelor sale — i-a confertitu titlulu de consiliaru intimu actualu. Se dîce, cá Perczel va fi numitu vice-presiedinte alu curtii de cassatiune. În loculu lui fu numitu ministru alu justitiei, dr. Teodor Pauler. Cetimu in diuarie, cá secretarulu de statu la ministeriulu justitiei, Carol Csemegei, numai pâna atunce va tiné postululu seu, pâna când se va votã în dieta codicele polițialu; în loculu lui ar urmã apoi Stefanu Teleszky.

Maria de las Mercedes. Mórtea tinerei si frumoșei regine a Spaniei a deșteptatu compatimire în tóta lumea. Poporatiunea din Madridu a plãns'o cu gele, éra barbatulu ei — junele rege Alfonso — a devenitu omulu celu mai nefericitu în tóta tier'a sa. Elu si-a iubitu multu soț'i'a, cáci casatori'a lui n'a fost dictata de convenientiele diplomatice, ci de boldulu ânimei sale. Mórtea ei urmã repede si fu causata de friguri. În sér'a penultima, vediëndu pe barbatulu ei plângëndu lângã dên's'a, i dîse mângaios: „Vamos Alfonso, no lloras ó me enfudaré!“ (Incéta, iubite Alfonso, de a plânge, cáci me mânú!)

Romanii dela Urali si Asia. „Resboiulu“ publica o scrissóre, care întaresce aretãrile mai multor caletori, c'au întelnitu Români nu numai pe cóstele mării Caspice, dar si în Asia, unde sânt numiti, dupa afirmarea unui istoricu si geografu persianu: Turco-Valahites. În acésta scrissóre unu caletoru povestesc, cá nu demultu a vorbitu pe calea ferata cu unu armeanu dela Urali, carele — vorbindu bine românesce — a dîsu, cá a invetiãtu limb'a romãna acasa în Urali, unde sânt o multime de sate românesce, pe cari muscalii — dupa luarea Basarabiei la 1812 — în mai multe rënduri le-a stramutatu în acele pustietãti departate, aducëndu în loculu lor zaporojeni si muscali, cá sè cuprinda loculu nefericitorilor Români si astfel sè desnationalizeze Basarabi'a.

Pacalirea unui hotiu. Unu locitoru dela tié-
ra, spune „Curierulu din Iasi“, — aducëndu de diu'a tégului dóue chile de grãu în vëndiare, îl întimpinã

unu jidovu care si tocmesce cu 40 fr. chil'a. Ducendu pe locitoru sè descarge grâulu, jidovulu i dise : că sè nu fia amagiti nici unulu nici altulu la mesurarea stambólelor si descarcarea lor, si spre a se constatá cătu grâu este, pentru fia-care stambóla ce va depune în hambar, sè-i puie jidovulu în palariá o moneda de 50 bani, — astfel că la finitul descarcării grâului, sè se póta constatá dupa numerulu monedelor câte stambóle au fost si prin urmare cătu grâu? Începându-se operati'a, jidovulu puneá în palari'a locitorului, de fia-care stambóla câte o moneda de 50 bani. Ajungându la 20 stambóle, jidovulu s'a prefacutu că are putina tréba în casa, în care intervalu, locitorulu crediendu că póte profitá de jidovu, sustrase din palariá 6 monede. La întórcere, se începù din nou descarcarea, urmându-se că înainte. Finindu-se totu grâulu, începù a numerá ambii monedele că sè constate cătu grâu a fost. Mare fu mirarea locitorului, când a vediutu că-i lipsescu 6 stambóle; jidovulu înse, — siguru de mai înainte de acésta — îl convinse că n'a avutu mai multu grâu, de vreme ce pentru fia-care stambóla a depusu 50 bani. Omulu pacalitu, nu mai dise nimicu, iér jidovulu luá 6 stambóle cu 3 franci, în locu de 12 franci.

O revolutiune în luna. În luna se petrecu în momentele de faciá lucruri esttraordinare. Unu astronomu din Colonia, d. Hermann J. Klein, a descoperitu pe suprafaci'a lunei unu mare crateru de formatiune cu totulu nóua. Dupa d. Klein, acestu nou crateru este situatu într'o câmpia întinsa, lângá centrulu discului lunar, la ostulu unui vechiu crateru numitu Hygiens; elu presinta, în epoc'a sfertului atâtâiu, aspectulu unei gauri plina de umbra, avându unu diametru d'aprópe 4000 metri. Craterulu întrece dar în latíme tóte craterule de pe paméntu, afara de craterulu de Keranea, din insulele Sandwich.

Sciri merunte. Siahulu Persiei, rentorcându-se dela Paris, a sositu vineri sér'a la Viena. — Henricu Lévy a daruitu academiéi ungueresci 10,000 de florini pentru concursuri literarie național-economice si agriculturale. — Ministrulu-presiedinte Tisza a plecatu la mosi'a sa Geszt, si de acolo va merge la Dobritínu sè faca dare de séma alegatorilor sei. — Fostulu ministru de justitiá Béla Perczel si-a luat remasu bunu la 3 l. c. dela personalulu acelu ministeriu. — Comandantulu militarulu alu tierii, br. Edelsheim-Gyulay a reneputu caletori'a sa de inspectiune, mergându la Oradea-mare. — Presiedintele curții de casatiune, George Majláth a datu la 2 l. c. unu banchetu de despartire în onórea fostului vice-presiedinte alu numitei Curți, Vilelinu Lipovniczky, carele intra în pensiune. — În morméntarea reginei Spaniei se facu la 28 junie în Madcidu cu multa pompa, participându totu orasiulu. — Pe recursuri pentru cereri de statiiuni de magistri postali în anulu trecut s'au întrebuintiatu timbre de 4365 fl. — Ambassadorulu din Viena alu Brasilei a muritu. — Aprópe de orasiulu Schwelm s'a cutropitu unu tunelu care a omóritu 9 ómeni. —

Suvenirea mortilor.

George Focsia, consiliaru la innalt'a curte de compturi din Bucuresci si oficiaru alu ordinului „Stéu'a României“, a muritu la 1 julie st. n., în ur-

m'a ranei ce a primitu în atentatulu de la 2/14 junie, despre care scriseram si noi.

Ghicitura de semne

de P. P. M—anu.

Sșu:e×i ?u∇ei)a □o∇a:u?u a□e
 Δ□e§Xu?u ?a țiaXia, a□aXaXii a?e
 Xie□ii i:l?o□iXe Δu?)i)a∇șii,
 U:Δe ∇a:Δ□a țiXe=ie, u:Δe =?o□ia
 Su∇eXia si ți□XuXea sea ∇a□eXia
 Au ∇o□∇i:Xe ∇ii Δe ∇ii.

șo∇șii?iu.

Deslegarea problemei de siacu din nr. 40 :

Albu.

Negrn.

- Rn a 1 — a 7 Re 5 — f 6 — f 4
- h 2 — h 3 séu) d. pl.
- Rn a 7 — c 5 — g 1)
- Rn — d 4 séu C e f — g 8 matt.

Bine au deslegat'o dnii : Ionu Jonescu, Mateiu Nicolescu, Alesandru Cornisianu si Nicolae Strimbu.

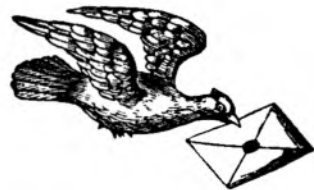
Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 42 :

Turturica, uita-ti dorulu,
 Ce te plângi tu prin pustii?
 Că e fluture amorulu,
 Spune-mi, pasere, nu scii?

Ce te plângi cu nencetare
 Dupa timpulu ce-a trecut;
 Ori î-ti vine cu 'ntristare,
 Că speranți'a te-a vëndutu?

Bine au ghicit'o dómnele si domnișórele : Emilia Popu n. Marcusiu, Fira Serafim, Eugenia Munteanu, Maria Popoviciu, Sofia Cerniciu, Ioana Veresiu n. Joodi, Eufrosina Popu, Zoe Dimbu, Maria Micsiunescu, si Amalia Crisianu.

Post'a Redactiunii.

La Lucretia. Durere ! nici acésta nu e mai buna decâtu cealalta. Dar scrisórea n'ar puté fi mai corecta ? Culegatorii nostri de litere nu sânt români.

Sebisiu. Te facemu atentu, că nici odata nu-ti franchezi epistolele deplinu, si astfel totu-de-una trebue sè platimu pé-dépsa.

Ne rugámu de onorab. nostru publicu sè binevoiesca a-si rennoi de timpuriu abonamentele, că sè nu fimu siliti a întrerumpe espedarea foii.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tieriei nr. 39.